LAPLAND
Above Ordinary

Lausunto
165/00.04.00.02/2018

29.5.2018

Eduskunnan talousvaliokunta

Viite: Eduskunnan talousvaliokunnan asiantuntijapyyntö 22.5.2018

Lapin liiton kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan talousvaliokunnan kuulemistilaisuuteen 30.5.2018, E 29/2018 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje eduskunnalle komission tiedonannosta sekä ehdotuksista vuosia 2021-2027 koskevaksi Euroopan unionin monivuotiseksi rahoituskehykseksi.

Eduskunnan talousvaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö koskee eduskunnalle annettua E-kirjettä, jossa on kuvattuna Suomen alustavat kannat Komission ehdotukseen monivuotiseksi rahoituskehykseksi 2021-2027.

Kokonaistaso
Lapin liitto tukee Suomen alustavaa kantaa kehysehdotukseen siinä, että tulevan rahoituskehyksen on mahdollistettava keskeiset painotukset ja turvattava merkittävimmät saantomme kasvattamatta maksutaakkaamme kohtuuttomasti.

Huomiota on kiinnitettävä siihen, että rahoituskehityksen isot leikkaukset ja Brexitin edes osittainen paikkaamatta jättäminen vaikuttavat erityisesti rahoituskehyksen kahteen suurimpaan menoluokkaan ja siten uhkaavat Suomen kannalta keskeisten saantojen tasoa.

Ehdollisuus ml. oikeusvaltioperiaate
Komission ehdottama ja Suomen alustavassa kannanotossa tukema ehdollisuus EU-varojen vastaanottamisen ja käytön sekä oikeusvaltioperiaatteen välille on kannatettava myös Lapin liiton näkökulmasta.

Ehdollisuutta on noudatettu myös kuluvalla ohjelmakaudella rakennerahasto-ohjelmien käynnistämisessä (esimerkiksi alueelliset älykkään erikoistumisen strategiat), jotka ovat Lapin liiton näkemyksen mukaan tuoneet merkittävää lisäarvoa ja parantaneet ohjelman toteutuksen tavoitteellisuutta ja strategisuutta. Komission on ehdollisuuksia asettaessaan kuitenkin tarkkaan suunniteltava ne niin, etteivät ne toimi ohjelmien toteuttamista vastaan ja hidasta ohjelmien toteuttamisen käynnistämistä, niin kuin joidenkin ohjelmien osalta on tapahtunut tällä ohjelmakaudella.

Europpalaisen ohjausjakson ja jäsenmaakohtaisten suositusten luonteva linkitys alueellisuuteen ja koheesiopolitiikan tavoitteisiin on varmistettava, etenkin jos niiden painoarvo rahoituksen suuntaamiseen tulee kasvamaan.

OTSAKE 1: Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous
Komission esitys ja Suomen tukema ehdotus lisäpanostuksista investointien ja EU:n talouden uudistamisen tukemiseen on kannatettava. On kuitenkin vaikea arvioida tässä vaiheessa sitä, kuinka esitettyjen rahastojen mahdollisuuksia pystytään hyödyntämään harvaan asutulla alueella, joten Lapin liitto kannattaa ehdotusta pikaisesta arvioimisesta välineiden Suomen tarpeisiin soveltuvuudesta.

OTSAKE 2: Yhteenkuuluvuus ja arvot
Tämän otsakkeen alle sisältyy Suomellekin erityisen tärkeät koheesiopolitiikan rahastot; Euroopan aluekehitysrahasto ja Euroopan sosiaalirahasto. Otsakkeen alla otetaan kantaa myös rahoituksen jakokriteereihin ja Suomelle keskeiseen harvan asutuksen rahoitukseen.

Suomen alustava kanta rahoituksenjakomekanismin uudistamiseen sekä harvan asutuksen rahoituksen huomioimiseen on myönteinen, mitä Lapin liitto pitää ennenaikaisena, koska esimerkiksi kriteerit harvan asutuksen rahoitukselle ei vielä ole selviä eikä myöskään vielä ole tiedossa esim. sitä, onko harva asutus kriteerinä kehittyneiden alueiden vai vähemmän kehittyneiden alueiden rahoituksessa. Myöskään vielä ei tiedetä sitä, minkä vuoden BKT tulee olemaan vertailukohtana varojenjakokriteereissä.

Koko maata koskevan harvan asutuksen kriteerin säilyttäminen sekä Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden NSPA-tuki on varmin tapa lisätä koheesiopolitiikan saantoa Suomelle, joten NSPA-tukeen on saatava merkittävä tasokorotus ja indeksointi, sekä Suomen tulee varmistaa harvan asutuksen säilyminen myös perusrahoituskriteerinä. Tämän lisäksi myös muita Suomen rahoitussaantoa parantavia kriteeristöjä tulee edistää.

Lapin liitto tukee Suomen kantaa siinä, että rahoituksen jakokriteerien osalta on selvitettävä Suomelle edullisempia kriteerejä ja vaikutettava selvityksen pohjalta komissioon sen valmistellessa asiaa. Tällainen selvitystyö on aloitettava viivytyksettä, jotta komission valmisteluprosessiin pystytään vaikuttamaan riittävän aikaisessa vaiheessa.

On tärkeää huolehtia siitä, että Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston tiivis tavoitteellinen ja toiminnallinen yhteys säilyy ja entisestäänkin paranee seuraavalla ohjelmakaudella ja molemmat rahastot säilyvät alueellisessa päätöksenteossa. Euroopan sosiaalirahaston merkityksen tulee edelleen kasvaa osaavan työvoiman saatavuuden varmistamisessa, huippuosaajien kouluttamisessa sekä yleisesti ottaen alueiden älykkään erikoistumisen strategioiden tavoitteiden saavuttamisessa.

Temaattisten tavoitteiden vähentäminen on kannatettavaa. Erityisesti ”Älykkäämpi Eurooppa” teema soveltuu teemana hyvin Pohjois-Suomelle. Huomioitavaa kuitenkin on, että temaattisista tavoitteista puuttuvat yhteydet arktiseen politiikkaan.

EAKR-toimintaa koskevien teemojen yhteyksiä muihin EU-ohjelmiin, kuten Horisonttiin ja Verkkojen Eurooppaan (CEF) tulee selventää. Lapin liitto kannattaa ehdotettujen InvestEU-rahaston, Digitaalinen Eurooppa –ohjelman ja Verkkojen Eurooppa –välineen soveltuvuuden arviointia Suomen tarpeisiin.

Maakuntauudistus luo entistä paremmat edellytykset vaikuttavaan aluekehittämiseen. Koheesiopolitiikka on maakuntien tulevaisuutta rakentava väline, joten sen korkea taso tulee varmistaa Suomen EU-rahoituskehyksessä. Ao. rahoituksen kautta parannetaan maakuntien mahdollisuuksia vahvaan ja aktiiviseen alue- ja rakennepolitiikkaan. Rakennerahastoilla on merkittävä rooli uusissa maakunnissa mm. yritysten toimintaedellytysten kehittämisessä.

Koheesiorahoitus on tärkeä väline alueellisen innovaatiokapasiteetin vahvistamiseksi ja EU:n suoran tutkimusrahoituksen hyödyntämiseksi. Koheesiopolitiikan rahoitus varmistaa alueiden älykkään erikoistumisen ja kansallisen kilpailukyvyn kannalta tärkeiden vientivetoisten kärkialojen vahvistamisen. Rakennerahastojen avulla parannetaan valmiuksia suoran EU-rahoituksen hakemiseen tutkimus-, yritys- sekä infrastruktuuri-investointirahastoista. North Sea Baltic Corridorin jatkaminen

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
info@lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi

Helsingistä Tornioon ydinverkkokäytävänä mahdollistaa Suomen rahoitussaannon parantamisen EU-liikennerahoituksesta (CEF).

OTSAKE 3: Luonnonvarat ja ympäristö
Lapin liitto tukee vahvasti Suomen kantaa siinä, että maaseudun kehittämisrahastoon kohdistuvan tuen suurempi leikkaantuminen maatalouden suoriin tukiin verrattuna ei ole Suomen edun mukaista ja että kehittämisrahoitukseen tulee soveltaa normaaleja indeksikorotuksia sekä Suomen saanto maaseudun kehittämisrahoituksessa tulee turvata. Harvaan asutulla alueella maaseudun kehittämistukien rooli on ensiarvoisen tärkeä myös tulevalla kaudella, koska niillä voidaan ratkaista monia paikallisia haasteita ja parantaa maaseudun elinvoimaisuutta.

Haluamme myös kiinnittää huomion siihen, että maatalouden rahoitusta leikattaessa tulisi samalla tarkastella myös viljelijöille asetettujen vaatimusten määrää ja tasoa. Uusi toimeenpanomalli antaa mahdollisuuden myös yksinkertaistaa ja karsia byrokratiaa maatalouspolitiikan toimeenpanossa ja antaa lisää päätäntävaltaa jäsenvaltiolle toimeenpanossa.

OTSAKE 4: Muuttoliike ja rajaturvallisuus
Lapin liitto haluaa painottaa sitä, että maahanmuuttoasiat tulee huomioida riittävillä resursseilla EU:n rahoituskehyksessä, mutta siihen resurssointia osana koheesiopolitiikkaa tulee rajoittaa.

OTSAKE 6: Naapurialueet ja muu maailma
Lapin liitto Suomen kansainvälisimpänä maakuntana tukee vahvasti Suomen kantaa siinä, että Itämeri- ja arktisen alueen EU-rahoituksen, Pohjoisen ulottuvuuden sekä Venäjän kanssa tehtävän rajayhteistyön rahoitus tulee varmistaa.

Kansainvälisen alueiden välisen yhteistyön, Itämeriyhteistyön ja arktisen ulottuvuuden tulee näkyä vahvasti tulevassa koheesiopolitiikassa. Ulko- ja sisärajayhteistyön (Interreg, ENI CBC) vahvistamisen tavoite on tärkeä Suomelle, jolla on EU-maista pisin ulkoraja Venäjän kanssa, sisärajoja muiden EU-jäsenvaltioiden kanssa sekä maaraja Norjan kanssa. Arktisen alueen merkitys EU:lle on kasvanut, mistä on osoituksena EU:n vahvistunut Arktinen politiikka. Arktisen alueen kestävä kehittäminen tukee Euroopan taloutta vahvistamalla geopoliittisesti muuttuvan alueen elinvoimaa. Suomen kannalta keskeistä on korostaa Suomen luonnonvarojen ja luontoarvojen kestävää hyödyntämistä koko Euroopan kilpailukyvyn vahvistamisessa. Arktisuus tuo lisäarvoa Euroopalle rajat ylittävän osaamisen yhdistämisessä ja ihmisten hyvinvoinnin edistämisessä.

Nykyisen ja edellisen ohjelmakauden aikana toteutettujen ulkorajayhteistyöohjelmien toteuttamisella on pystytty ylläpitämään toimivaa vuoropuhelua yhteisistä alueiden kehittämiseen liittyvistä asioista ja asettamaan työlle yhteisiä tavoitteita. Euroopan ulkorajat ylittävä yhteistyö toimii eräänlaisena rauhanrahastona mahdollistaessaan hyvän keskustelu- ja toiminnallisen yhteistyön myös haasteellisissa tilanteissa.

Ulkorajayhteistyön siirtyessä osaksi laajaa yhteistyövälinettä on huolehdittava siitä, että kokonaisuuteen nähden pieni CBC-rahaston merkitys ei katoa suuren välineen sisälle niin, että sitä käytetään eräänlaisena vararahastona näkyvämmille tarpeille esimerkiksi kriisien hoitamiseen, niin kuin on käynyt kuluvalla ohjelmakaudella. Tämä on estettävä vaikuttamalla komission lainsäädäntöön.

OTSAKE 7: Hallinto
EU:n talouden ohjausjaksoon ja tuloksiin liitetty sisällöllinen välitarkastelu 2025 etäännyttää koheesiopolitiikan toimeenpanosta.

EUInvest Fundin erillissääntely kansallisista rahoitusinstrumenteista kaipaa lisätarkastelua.

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
info@lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi

EAKR-rahoitukseen ei tulisi asettaa ohjelmatoteutusta monimutkaistavaa kaupunkipolitiikan korvamerkintää. Jos sellainen kuitenkin EU-asetuksiin tulisi, Suomessa kaupunkipolitiikka tulisi sisällyttää osaksi aluelähtöistä rahoitustoimintaa alueellisen koheesion turvaamiseksi. Kaupunkikehittämisen ei tulisi erkaantua muusta aluekehittämisestä.

LAPIN LIITTO

Mika Riipi, maakuntajohtaja

Päivi Ekdahl, kehittämisjohtaja

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
info@lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi